

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG;
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 11. Oktoberben 1788.

Hadi apró — uj — és mindenféle — ságok.

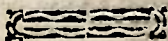
Ö Felsege most a' *Lugoson* lévő Vármegye-házánál vagyon szálláson, az Octobernek 4-dikén költ Budai Tudósítás-szerént; és lehet képzelní, hogy majd a' kedves, majd a' kedvetlen dolgoknak hál-lásából, és szemmel látásából származott indula-toknak egymáft fel-tserélő nagy változáfai, a' ren-des álomnak nem tsak egynéhány éjtzakákon, ha-nem egynéhány hónapokon el-múlatása, a' mely, a' Főnek gondjainak mértéke-szerént a' szemeket kerülni szokta: ezek mondom és több illyenek le-

het képzelni, hogy az embernek egészségében háborodást tévnek; melyek-szerént nem tsuda, ha ő Fel ségének-is gyengélkedő egészsége vagyon. A' mi Táborunk a' futrásnak nem léte miatt *Lugosról*-is bejebb fog hátrálni. A' Török Táborban egyenetlenségek zenebonák kezdettek támodni, a' Spáhifok a' gyalogsággal öfzve-vesztének. Az *Asiai Nép* azért zugolódik, hogy a' Nagy Vezér őket nem akarja haza botsátani, hanem őket a' többi Sergeik közzé elegyítette, fel-öfztotta, eddig-is azt mondják ők, rajtok fordult-meg a' veszedelem, szüntelen ők állottak a' tüzes tsatákban, a' több Török Sergeik az alatt nyugudtak és távolról nézték; már most télre-is itten akarják őket tartóztatni; ők pedig nem akarnak szoka len itt maradni, hanem már-is némely csoportok el-mentenek. Tsak nem minden naponként sok-féle mozdulásokat tévzen a' Bánátban lévő törökség; a' múlt napokban úgy láttzott az ő mozgásaikból és készületeikből, hogy *Káránsebest* elhagyni, és az ottan lévő hegyeken által egéfszen el-takarodni akarnának: de Sept. utolsóján egy Summába a' mi *Lugosi* Táborunkra indulának, és már annyira közeledtenek vala, hogy tsak fél-órányi járó földnyi meszfzeségre valának. A' mi Táborunk az ő közelgetésekre leg-kisebb mozdulást sem tett, hanem őket még közelebb várta; melyet ők látván, nem tartották bátorságosnak közelebb menni, hanem igen kevés mulatás után ismét visszafertenek. Nagy reménység lehet iránta, hogy mihelyt az *Asiai Nép* haza takarodik, a' Nagy Vezérnek tsak mintegy 80-ezerből álló Sergeik marad-
váu,

ván, azzal Bánátusban nem sokat szemetez, hanem a' maga határ-széleinek őrizetére fog szetni; sőt még kérdés, hogy mi-képpen vízsi-ki Sergeit a' Bánátból? — *Temesvárról* Sept. 30-dikán írják, hogy ő Felsőségéhez Moldovából Khotzim' meg-vételén kívül, a' melynek Hadi Kájsájában 2 milliommnál több jött kezünkhöz, még egyéb örvendetes hírek-is jötenek, hogy t. i. a' Muzka Vezér *Románzov*, a' ki eddig azért nem jöhetett segítségünkre, hogy *Bendert* kellett jó kemény lábba állított Sereggel körül venni, ne hogy Moldovába indulván hátulról *Benderből* meg-támadtassék; már most jó hasznot tehető Sergeivel Moldovába bé-érkezett. Tegnapelőtt *Temesvár* körül az a' parantsolat adatott-ki, hogy a' magok lakó-helyeikből el-szaladott Tiszt-víselők ismét elébbeni helyeikre vízfőzsa-térjenek, a' Föld-népe pediglen a' maga rendes mezei vagy kézi munkáját folytassa. A' többek között a' *Virág-völgyi* (*Blumenthali*) falusi esküdtek ő Felsőségéhez küldetvén, a' Föld-népének nevében azt kérdezték, hogy ők a' jelen való háborgó környül-állásokban mit tselekedjenek? Ő Felsőge őket kegyelmesen meghalgatván, ilyen feleletet adott nekik: „Menjetek haza Fiaim, bátorítsátok a' Népet, szántások és vésétek-bé a' ti határaitokat, ne busuljatok, mert titeket senki sem bánt. Ezzel mindenik esküdtnék külön külön 5 aranyat ajándékozván ő Felsőge, el bótstátá őket. Valósággal hibázik-is az a' Föld-népe, a' mely felette idején 's gyakran szükségtelen meg-ijedvén, egész házát pufztulásra adja és el-szalad: mert ha meg-esik-is az, hogy a' Po

gány ellenség irgalmatlanul bánik a' föld népével, de többnyire olyan természete van mint az ebnek, a' ki az ő előtte félelmeseu szaladót ugatja, de a' helyt álló őtet nem bántonak békét hágy. Mint *Fejéregyházán* vagy inkább *Fejértemplomon* a' Városban magok házaikban benn maradott lakófokot, az oda érkezett Törökök éppen nem bántották; sőt inkább azon meggyulladott házaknak kioltásában is segítségül voltak, a' mellyek, az általunk meggyújtatott magazinumoknak tüzeből részestelnek vala. *Pántsovára* naponként jönnek Belgrádból csoportonként Törökök, a' kik kevés ideig ottan mulatván, ismét vissza térnek. Grál *Lilien Despotovátznál* áll, *Nagy Betskerckhez* nem meszle. *Fejértemplomtól* fogva, szírtén *Temesvárig* semmi katonaság nintsen. Innen *Temesvárról* a' nehezebb hadi akadályok *Kis-Betskerékre* vitettek. A' *Hadi-Posta Kantzellária*, és *Kalsa* ismét a' *Fő-Táborhoz* hozattanak. *Máyor Orellyi*, a' ki *Generál Aspermontnak* szóval adott és roszízul értett parantsolatjára olyan szerentsétlenül hátrált vala, a' *Gárnizon Regementhez* által tétetik. Ide csak-nem naponként beteg és sebesült Tisztek érkeznek-meg; *Hertzeg Vürtemberg*, edgy a' melyén esett megromlásáért, és *Hertzeg Lichtenstein Fílep* hideg leléséért ide hozattanak. *Generál Gróf Pellegrini* már 8 naptól fogva *Temesvárnak* *Fő-Komendálságát* kezéhez vette, és folytatja. — Ugyan a' *Budai Usjág* Levél-szerént a' *Tatár Khánnak* hátra maradott irásai között, találtatott a' *Huschi Püspöknek Jákobnak* egy hitetlenül áruló Levele, melyben az említett Püspök

pök a' Tatár-Khánnak útát mutatott arra, hogy: a' mi akkor *Herlaundál* állott Sergünköt mi-képpen győzhesse-meg, és mitsoda úton lehet Khotzimba menni, hogy az ostrom alatt lévőknek segítő Serget és éleséget vihesen. Ezen áruló Levélnek meg-találása után Generál *Splényi* azon Oláh Püspöknek fel-keresésire küldött, a' ki egy erdőben meg-találtván el-fogatott, és most *Khotzim* Várában fogva tartatik. — *Tóth-ország*ból *Rátsa* vagy *Rátzka* Várából, a' mely *Szabátson* felyül a' *Drin* folyó vizének a' *Szávába* szakadásánál fekszik. Sept. 20-dikán iratik, hogy ottan a' Törökök éjtszakánként a' túlsó parton sok kiáltozást és lármát tsinálnak, és naponként apróbb és nagyobb fegyverekkel ide által tüzelvén, némelyeket a' miéink közül meg-sebesítettnek: úgy láttzik hogy csak elegendő hajók nintsenek, mert különben több nyughatatlanságot okoznának minékünk; hajókat pediglen most tőlünk kevésben múlt-el hogy nem kapának, mert a' mely hajókra épült hid ide nem régiben *Zemlintől* fel-küldetett, azt az el-múlt éjtszakán egy nagy szélvész, mely még az épületeket-is romlásal fenyegeti vala, egymástól el-fzaggatván, 17 hajókat belölte a' Török-part-felé a' viz vinni kezdett: még azon éjtszakán a' nagy szélvészben a' mi katonáink 13 hajókat vízszá-hoztanak, de a' másik 4-gyet akkor el-fzalasztották, mert a' Törökök ezen dolgot észrevén, igen felesen tsoportoztak a' partra, és erőss tüzelések által a' miéinket akadályoztatni kívánták; csak tsupa ágyu-lövéslek, éjfélt utáni 2-órától fogva virradtáig 260-nig intéztettek a' miéinkre. Vir-

radtakor a' mi Stutzofsaink 2 hajókra ülven, az ellenség tüzelésével szemben a' túlsó partig mentek, és a' Törököknek szemeik láttára azon 4 hajókat-is által-hozták. Itten a' *Nádasdi* Batall. 5 el-esett, és 6 sebet kapott; a' *Pétervárad*i Határnokokból 1 el-esett, és 4 sebeket kapott; az el-esett ellenség száma 180-ra mégyen. Eddig a' Budai Ujság Levélből. — Látsuk már a' Fő-Hadi-Tanáts jelentéseit, a' melyek most fontosok, de a' mellyeknek nagyobb részét egyebünnen vett Tudósításokból már ez előtt meg-irtuk; tsak azokat írjuk-le hát, mellyekben a' külömség vagyon a' mint itt következik:

(* *) *A' Zemlini Tábornoktól Sept. 28-dikán költ:* Zászló-tartó *Vujadinovits*, a' *Serviai* Szabad-fergesekkel a' *Malini* hegyen egy csoport Törökre talált, a' kik *Rudnik* vidékéről 4 foglyot, 100 ökröt, és 100 juhokot prédálván, azokat *Ufzitza*-felé viszik vala: mihelyt a' Zászló-tartó reájok tsapott, mindjárt a' 4 foglyokat és az említett marhákat el-hagyván, el-szaladtanak; a' Zászló-tartó, a' *Kamenitzi* patakig kergetvén őket, 3-mat közüllök el-fogott, részünkről semmi kár sem esett. — Sept. 25-dikén 80 Török Jobbágy Familiák szöktenek ismét ide által. — Ezen napon némely Belgrádi Török Sajkákból ágyuztak minden kárunk nélkül mi réánk, de a' mi ágyuink által visszafizta térítették. — A' Törökök naponként számofabban költöznek és szöknek el Belgrádból haza-felé.

Az Erdélyi Tábori-szállásról Szászfebesből Sept. 29-dikén költ: Hogy a' Vas-kapuhoz és Hátszeg-vidékihez közelebb lehessen, a' *Komendérozó Fábri*

Ur *Tallmátsról* a' Táborig-szállást *Szászfegyverbe* vitte. A' hátrált *Generál Stüder*, *Piskiböl* Sept. 27-dikén ismét bé-nyomúlt *Hátszegre*; más napon reggeli 8-óra-tályban 6-ezerből álló *Törökség* ütött *Hátszegnél* a' mi *Sergünkre*, de a' mi *ágyuink*, és *Májor Stültz* a' *Toskána* *Húzárokkal* őket *viszsa-verték*; az ellenség *viszsa-mentében* *Bóldogfalvát*, *Nalátzot*, *Pestyént*, és még más *Falukot*-is *el-égetett*. A' *Toskána* *Húzárokból* edgy *legény* *el-efett*, 2 *sebet* *kapott*; az ellenség *közüll* 15 *halva* *maradott*, a' *többit* *magokkal* *el-vitték*. (Ezen *dologról* *itt* *alább*, *egy* *Dévárról* *jött* *Levélből* *többet* *láthatni*.) — A' *Generál Splényitől* *előre* *Erdélybe* *bé-küldött* *Oberfő Képiró*, *Sept. 23-dikán*, a' *Gémeft* *kapunál* *lévő* *Májor Kollyval* *edgyesült*.

A' *Khotzimi frígyes Táborból* *Sept. 29-dikén* *költ*: Az eddig *vólt* *Khotzimi* *Kommendáns* *Osman Basa*, *Sept. 26-dikán* az *edgyezés-szerént* *kezünkbe* *adta*, a' *Portához* *tartozó* *nagyobb* *fegyvereket*, és *hadikészületeket*; melyeknek *számba* és *által-vételére* *Insinér* *Oberllájd. Froon*, és *ágyus* *Májor Roos* *küldettek*, kiknek a' *fegyveres-háznak* és a' *Magazinumoknak* *Fő-gondviselője* *Tsebidfi Basi-Musztafa*, és *Tsorbádfi Hussein*, az *ágyusok* *Elöl-járója* *adták* *által* *azokat* *e' szerént*: A' *Várban* *lévő* *öntött* *réz* *ágyuk*, 7 *egy fontos* *golyóbif*, 73 *három fontos*, 6 *öt fontos*, 18 *hatos*, 5 *tizes*, 20 *tizenkettős*, 11 *tizen-nyóltzas*, 5 *hufzonnégyes*, 4 *harmintzhatos*, és *végre* 1 *száz-kilentzven-két fontos* *gollyóbif* *ágyu*: ezeken *kivül* 4 *két fontos* *gollyóbif* *vas* *ágyuk*, *mind* *öszve* 154 *darab*. *Bombi-hajigáló* *Mo-*

sár ágyuk találtattak a' Várban, 3 tizenhetes, 2 tizenkilentzes, 1 húszas, 1 huszonkilentzes, 1 negyvennégyes, és végre 1 ötven fontos gollyóbifú: mind öszve 14 darab. A' Váron kívül a' Batteriakon találtattak és adattak által ezek: 2 egy fontos, 16 hármas, 7 négyes, 2 hatos, és 1 nyóltz fontos gollyóbifú réz ágyuk: mind öszve 28 darab. E' szerént a' Várban és kint találtatott ágyuknak Summája 178 réz és 4 vas. A' mely hadi-készületek a' rég Várban, és a' fegyveres házakban, rendeletlenül nagy bövséggel hevernek, azokról magának *Tsebidzsi Musztafának* sem vólt laistroma, a' miéink sem érkeztenek hirtelen rendbe szedni, és fel-jegyezni: azért átalyában által adta *Musztafa* a' Portához tartozó dolgoknak laistromát, azoknak fel-jegyzésével, a' mik már belölte el-költének; által-is lehetett látni, hogy az említett vólt Komendáns semmit el-nem tagadott, hanem igazán mindeneket által adott. Ugy-mint; 2-ezer máfa puska-port, 90-ezer külömb-féle nagyságu ágyu gollyóbifúkat, és bombikot, 10-ezer oka (egy oka két fontot tészzen) pántvalat, 5-ezer oka vas-szeget, 15-ezer oka Onot, 9-ezer vas-áfókat vagy tsákányokat, 10-ezer lapátokot, 1-ezer ször'sákokot, 150 tegzeket, 4564 nyilakot, 20 réz üflöt, és egyéb tábori edényeket, 1-ezer kontz papirofsat töltésnek valót, 5 száz kardokot, 6 száz flintákok; 2-ezer ágyu kanótokot, (*Luntzen*) 8200 töltetlen gránátokot, 300 üveg gránátokot, bőröket, műhszereket, korfókat terpentinnel elegyített olajjal meg-töltve, és fok-féle apróságokot. Az ő hiteles fel-adások-szerént 10-ezer oka do-

bány

hány, és két ezredőre a' Magazinokba rakott éleség, a' Várnak meg gyűjtása által a' tüztől megemésztetett. (Itt már ezen jelentésben az el-költözésnek rendi és fel-tételei vagynak le-irva, éppen a' szerént a' mint az ez-előtti Kurirban megtalál-
tatik.) El-menvén tehát egész hadi-tisztefésséggel Sept. 29-dikén reggel a' *Khotzimiak*; Obester *Karaitzai* mindjárt egy Batallion gyalogsággal, és 7 tüzg Húszárokkal a' Várat el-foglalta; edgy Batalion gyalogság, az első Gárnizon Batalionnal edgyütt beléje őrizetre rendeltettek, és további rendelélig Obest-lájdinánt *Blank* Kommendánsnak, Kapitány *Blesfenberg* pediglen Platz Májornak tétettek; a' tartománybéli gazdaság dolga bizatott *Szulkoivits* Hadi Kommissárius Urra, a' törvényes dolgok pediglen a' 2-dik Székely gyalog Regiment Auditorára. A' Hertzeg *Kóburgtól* ezen Várnak ostromában meg-dítsértetett Tisztek ezek: A' Lévenner Obester *Karaitzai*, a' Tsászár Húszárok Obestere *Mészáros*, Barkóból Obester *Filó*, és Májor *Quietovszki*; ezen Batalion Komendánfok, *Ráth* a' *Mitrovskié*, *Linde* a' *Kaunitzé*, *Hóltzman* a' *V. Kollorédóé*; a' Kévenhüllerből Máj. *Schellenberg*. Az Insinérek közüll *Froon* Obest-lájdinánt; *Bindershofen* és *Khastelair* Kapitányok; *Ertel*, *Langfrey* és *Orlándini* Fő-Hadnagyok; az ágyusok közüll Májor *Roos*, Kapit. *Schoor*, ez a' *Bráhai* Sántznak elől-járója vala; Fő-Hadnagy *Rittersberg*, Pattantyus *Mihok*, a' ki a' nagy Magazint fel-gyűjtotta, és *Ott*. Továbbá ezen 3 Fő Hadnagyok: *Blonquet* a' Kaunitzból, *Dulaurant* a' *Mitrovskiból*, és *Nemes* a' 2-dik Erdélyi Oláh Re-

gementből, a' kik *Rumldt* olyan ritézül óltalmazták; a' Májorra lett Adjutánt *Fischer*, sőt az egész *Khotzim* oszromában lévő katonaság, fő-képpen a' Tsászár Húszár Rgmtje. — Hertzeg *Kóburg* és *Muszka* Generál Gróf *Sóltikov* további mozdulásokról parantsolatot várnak: A' *Muszka* Vezér *Románzov*, a' *Prúth*-vizének bal-felöl való partján le-nyomul *Mohiló* *Rebiei*-felé, a' hol a' *Tatár-Khán* táborozik. Ugy hallatik, hogy *Foksánnál* gyülekeznek az el-lenségnek csoportjai.

A' *Horváth-országban* *Novinál* álló *Tábor-szállásról* *Dvorból* *Sept. 30-dikán* költ: Mihelyt a' *Blagoyndál* öszve gyülekezett, és másodszor-is *Novinák* szabadittására szándékozó *Törökök*, az ő el-fogadásokra készen álló rendeléseinket észre-vették; min-gyárt szándékjokat változtatván, *Blagoyt* oda hagy-ták, *Ruika* és *Kruppa*-felé el-takarodtak, melyből azt lehet gondolni, hogy a' mi száraz határ-szél-leinknek akarnak nyughatatlanittására menni: erre nézve Vezér *Laudon*, az *Eszterházi*, *Langlois*, és *Tillier* Batalionokat *Dubitzától* magához húzván, Generál *Schlaunnak* a' száraz határ-széllekre 2 Ba-talion *Szluinert* küldött szaporittáful. *Novi* körül az az oszromra-való készületek *Sept. 24 — 25 — 26-di-kán* szüntelen szaporodtak, a' viz-felöl való napnyu-goti *Bástya* alá egy mina áfatott, a' magosán töl-tött *Sántzok* (*Cavalier*) jobban- is magosittattak, ámbár a' szüntelen tsorgó elsözés nagyon akadál-lyoztatta-is a' munkát: 27-dikén és 28-dikon a' ma-gos *Sántzok* el-készültek; 29-dikre virradó éjtszakán észre vette az áfók Kapitánnya *Stróh*, hogy a' *Vár-béli*

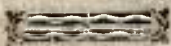
béli Törökök a' mi Minánknak ellenébe ástanak, és már egy vas ruddal mi hozzánk kereftől lyukasztottak; azért szükségesnek ítélte ezen minát csak szaporán meg-tölteni és fel-vettetni, a' mely fel-vetés éjfél-tályban véghez ment: de minthogy azon fel-vettetés által a' bátyának belső része omlott-le, nem lehet tudni hogy mennyi kárt tett; csak ugyan a' Várbéli rákétáknak, gránátoknak, és egyéb tüzi-szereknek a' levegőt bé-töltő fel-gyulladásából, és a' benn hallatott jajgató kiáltásokból lehetett észre-venni, hogy a' Törökökben-is az által kár e-fett. (El-halगतván a' több készületeket) Minek-utánna a' Várnak dél és napnyugot között való része, ugy annyira le-rontatott volna, hogy már' igh könnyü volna rajta bé-hágni; 29-diknek estvéjén minden rendelések ki-adatának, hogy következendő napon virradtakor, másodszor-is erőszakos bé-hágás (*Sturmot*) próbáljanak, a' melyre már a' Sereg fel-valának osztva és el-rendelve: de az azon egész éjtzakán és másod napon-is tartott elsőzés miatt, mind a' már készen lévő mináknak meg-töltése, mind a' bé-hágás máskorra halasztaték. Hogy a' minák a' magok lejendő fel-gyújtásokkor annál hathatósbak legyenek, Kapitány *Stróh* a' viz-felől lévő Bátya' falának hoszfában még edgy ásásfétetett: ezen mina által arra vagon tzelozás hogy mikor Vezér *Laudon* jónak itéli a' másodszor *Sturmot* meg-probáltatni, akkor ezen mina fel-gyújtatván, a' viz-bátyából a' Törökök ez által el-kergettsenek, hogy az ellent állás gyengüljön. (*Ne viról* a' Fő-hadi-tanáts jelentésében most csak enny

vagyon, de másunnan azután jött hitelt érdemlő Levél-szerént Octobernek 2-dik napján a' *Sturm* véghez ment, és *Novi Vára* fegyvernek erőszakja által meg-vétetett: ha igaz lesz ezen tudósítás, rövid időn többet hallunk rolla, ha pediglen költemény lesz, hamar utól lehet érni.) Továbbá ezen jelentésekben vagyon emlékezet azon történetről, a' midőn *Rátzkánál* Sept. 21-diknek éjtszakáján, a' szélvész 17 nagyobb rendű hajóink, az ott lévő hidnak hajói közül el-szakasztatván, a' víztől a' Török part-felé vitetnek vala, de a' miéinknek bátor vitézsége által ismét visszra hozattak (a' mint erről fellyebb egyebűnnen bővebben irtunk) tsak ezt teszszük még ezen jelentésből hozzá, hogy a' *Rátzkai* Kommandáns Májor *Ullsch*, Zászló-tartó *Millintz* és Káplár *Hellit* ezen hajóknak az ellenség kezéből ki-szabadittásáért meg-ditsérte. — Bosniában Fő Hadnagy *Csivich* Sept. 22-dikén, Szabad seregfekekkel, a' *Predori* Török Tábor-felé vizsgálódni kiküldetvén, azt a' hirt hozta, hogy *Predornak* kö-falai alatt 2-ezer Török Táborban fekszik, benn pediglen *Prédorban* az őrizet tsak 500-ból áll. Ezen vizsgálódó útjában az említett *Csivich* Fő-Hadnagy *Kozarátz*-felé ment, a' hol a' Törököket, a' magok helységeknek erősítésében foglalatoskodva találta: onnan Sept. 27-dikén ment a' *Bányalukai* erdőre, és mintegy 3 órányi járó földön a' Vártól les helyben meg-állván, 100 ottan elé-menő Törökök közül 8-tzat el-lövetett, 14-gyet meg-sebesített, a' többit el-kergette, és azzal a' vizsgálódásból visszra tért. Eddig vagynak a' Fő-hadi-tanáts jelentései. (**)

Dévről 29-dikén. *Kedves Barátom!* Már reánk is el-került a' Sor, hogy az ellenség előll fuhsunk. Sept. 21-dikén Vasárnap ifzonyu szüntelen tartó ~~ágyuzás~~ hallaték a' Bánátusból Hátszeg-vidékire. Ugyan azon nap, és a' több következett két három napon, igen sok Oláhság takarodék-ki a' Bánátusból 's Hátszeg-vidékiről itt *Déván* kereftül, szeke-
reken, gyermekefől, minden házi-portékáftól ed-
gyütt. Azonban a' Hátszegen túll, *Puj* és *Borbát-
viz* közzé épített igen erős 400 lépésnyi 4-szegü
Sántzba magokat bé-félszelt 5000-ből álló Sergünk-
is, reménségünk és képzelődésünk felett *Fejervár*-fe-
lé indul. Obester *Kráj* Ur tudósittya-is az *Officiolá-
tus*, hogy a' *Dévai* Magazinumot a' Maroson által
költöztetse. Az *Officiolátus* az *Archivumot* szeke-
rekre rakatá, és bátorságosabb helyre küldé. Mi-
dán mi mind-ezeket látnók, vallyon lehetéé több
reménységünk az itt maradhatásra? Nem vala; de
sőt leg-ottan által indula egész Városunk a' Maro-
son, és bé-költözék keserves sohajtások közt a' Kö-
rösbe. Az hol midön már szomorúan néznök, hogy
majd talám szegény Városunk fel-emelkedő füstét
láttyuk meszszünnen, imé azonban egy ilyen re-
méntelen kedves hirt vevénk, hogy ámbár el-szala-
dott Hátszeg-vidékiről minden hadi-népünk, még-is
már hét napoktól fogva, se a' Vulkány, se a' Vas-
kapu-felől Törökök a' vidékbe bé-nem jöttek. E-
zen meg-vidulván, leg-ottan lovakra szekerekre ü-
lénk, és a' félelmesebb Afzszonyi Népet hátra hagy-
ván, tsak igen könnyűszerrel *Dévára* haza szágul-
dozánk. De alig nyugvánk fárattságink után egy

jó éjtszakát, hát azonnal Vasárnap délbe 26-dik Sept. azt a' szomorú hirt hozzák, hogy Hátszegén van a' Török. Itt meg-kell jegyeznünk azt, hogy a' Sántzot el hagyott, és *Fejérvár*-felé indult katonaság, Hetfűn Kedden, az az másodnap el-indulása után mingyárt visszafért, és Hátszegnél Táborba verte magát. Ezeknek tehát egy részével meg-ütközék az említett Törökség, kiknek számok, a' mint mondják öt hat-száz alig vólt. Két három rendbéli tsata ujítás után a' miéink őket visszaverék, igen sok ágyuzások, és a' lovasok serénységek által. Egy lovas katonának a' lova meg-botolván, magának szegénynek egy Török leg-ottan fejét vevé. Több nem-is esett el közzüllök, de a' Törökök közzül; az ágyu lövések, talám ejtettek-el, de számba még nem lehetett venni. Visszaverettetvén tehát, el-menének, és *Boldogfalvát*, *Naláztot*, *Ohábat*, *Reát*, 's más falukat fel gyújtogatának, *Csóka*, és *Kalugeritza* nevű Nemes embereket fogva el-vivék. Nevezetes a' Gróf *Kendefi Elekné* szép Kastélya, a' melyet *Boldogfalván* porrá égettek. Egynéhány vakmerő Török orozva a' Magazimum-mellé jöne-bé Hátszegre, és midőn már szinte gyűjtaná, a' miéinktől el-löveték. Valami Istentelen Oláhokat-is fogának el, a' kik ugyan azon Magazimumot szöszszel, szurokkal, és bűdös-kövel, el-készített rudak által meg-akarják vala gyűjtani. Mi mind-ezeket halván, tegnap szinte másföszor-is el-szaladánk, de még-is a' Törökök visszafüzettedéle biztatván helybe állánk, 's várjuk már félelem és reménység között, dolgunknak kétszéges ki-menetelét, mely-

melyről, mihelyt meg-esik, vizfont tudósítani fogom. Várjuk Generál *Fábrist* egynéhány ezred magával segítségül, a' ki már *Szászfebesnél* vala tegnap-előtt. Jö vagy 300 *Nástr-is Dobra*-felöll, (igy nevezik itt az Oláh-orzági, nem Török katonákat) kik a' Tsászár hűségire esküdtek, segítségünkre. *Sed metuo Danaos & dona ferentes.* Ugyan-is ezek ugy annyira hozzá szoktak Oláh-országban a' *Capec* rapehoz. hogy itt-is akármely faluba vagy Kastélyba bé-vetődgyenek, ott mindent ki-esznek isznak, 's még el-is öntik mint *Hora*. Nints hát sok köszönet az ő segítségekben.

Az Ottotsáni határ-széllről, 'a' Priboji Sántzból Sept. 20-dikán költ Levél: Már mi nállunk-is *Ottotsánereknél* nem tréfa kezd lenni a' dolog; egynéhányszor próbáltuk a' mi Szabad-fergefeink által, a' Törököket *Szatinból, Ofztrofatzról, és Isakitsról,* a' mely helységekben magokat jó kemény lábba állították, ki-tsalni; gyakor izben próbáltuk apró csoportjainkot egészlen a' kapujokig el-küldeni, azonban nagyobb csoportjaink hátrébb lesben állottak: de a' Törökök nem engedték magokat ezen szemfény-vesztés által meg-tsalatni, hanem nyugodalmason veszteg maradtak kö-falaik között; és tsatázó bajnokok helyett tsak tsupa puska-golyóbisnak záporát botsátották közellített csoportjainkra. Illyen módon egyszer-is mászszor-is legényeinket vesztvén, még-is nékiek semmit nem árthatván, a' katonáink meg-edgyezett akarattal el-végzék magokban, hogy felesen egybe gyűlvén, egy hathatos rájok-ütést tégyenek; a' kik *Isakitsba* fegyvernek erőszakja által

bé-is

bé-is rohanának, ottan 50 házakot, mintegy 1000 szekér szénát, és igen feles gabonát meg-gyujtván porrá égetének: a' lakosok, látván a' vélelten tsapást, a' mint lehetett szaladálsal mentették életeket; de a' miéink sem mulattak ottan sokáig, hanem ismét vízfzsa-tértének. Tsakugyan ez a' miéinktől, felette bátor és veszedelmes próba vólt; mert azon kívül hogy *Isakits* Mező-Várofsa maga-is népes és feles örizet vagyon benne, még az eröss *Bihats* Várához-is igen közel fekszik, a' honnan feles Török rohanhatott vólna-ki a' miéink ellen: de mind eket, Kapitány *Persperg*, Hadnagy *Kollák*, és Zászló-tartó *Lukits*, a' kik ezen szép próbának előjárói és véghez vivői valának, szemes vigyázásokkal el-kerülték. Nevezetcs vólt itten az: hogy midőn *Isakitsban*, egy a' lángtól körül fogatott háznak ablakából, a' benn rekedett ház-nép a' miéinktől kegyelmet és szabaditást kérne; egy köz-legényünk ezt felelte: Az én kenyeres pajtálomnak, a' ti tornyotok' tetejébe ki-függesztett feje, nem ösztönöz engemet a' rajtatok való könyörületességre; de nem is érkezem.

A' külső Országai hiteknek kevés hely marad most, a' mi Hazánkot illető hitek és tudósítások között; mindazáltal valamit ha tsak kevés szóval-is említettünk. A' Pruszíziai Király nagyon munkálódik, a' Portának a' frigyos Tsászári Udvarokkal való megbékéltetésén, és nyilván meg-mondotta, hogy ha az ő közbenjárására a' Porta meg-nem békéllik; tehát a' Pruszízius Udvar-is maga ellenségévé fogja tenni. — A' Nápolyi Udvar és a' Római Sz. Szék között, a' vízfzsa-vonások még le-nem tsendefedtek.